

ชีวิตสัตว์

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หลวงพ่อก : ข้อ ๒๑๙๖. คำถามเขานะ นี่คำถาม ไม่ได้ว่า เขาเขียนว่า “ซัวจริงๆ” คำถาม จัวหัวไว้เลยว่า “ซัวจริงๆ”

ถาม : ข้อ ๒๑๙๖. เรื่อง “ซัวจริงๆ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกที่เคารพ หนูมีคำถามที่หนูคิดว่าคำตอบมันก็คงจะเป็นอย่างที่ หนูคิดไว้แล้ว แต่หนูก็ขอฟังคำตอบจากหลวงพ่อกอีกครั้งเจ้าค่ะ

หนูมีปัญหาเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์คือมด หนูทำอาชีพค้าขาย แต่ถูกมดเบียดเบียนทุกวัน และเยอะมากๆ ทำลายข้าวของเสียหายทุกวัน หนูต้องฉีดยาฆ่ามดทุกวัน และบางวันของ บางอย่างฉีดยาไม่ได้ก็ต้องใช้น้ำร้อนลวกเอารอบๆ

ร้านค้า มดทำรังเป็นหมื่นเป็นแสน แต่หนูก็ต้องฉีดยาฆ่ามันทุกวัน เคยคิดว่าจะฉีด เฉพาะที่ทำให้ของเสีย แต่ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะมดอยู่รอบๆ มันก็พากันมาขึ้นของเสียอยู่ดี หนู รู้สึกไม่สบายใจเลยสักวันที่ต้องฆ่าชีวิตคนอื่นเขาอยู่แบบนี้ แต่หนูจนปัญญาแล้วจริงๆ ขอหลวง พ่อกเมตตาตอบหนูด้วยค่ะ หนูควรทำอย่างไรดีค่ะ

ตอบ : นี่พูดถึงนะ นี่พูดถึงอาชีพ สิ่งที่เป็นอาชีพนะ คนเราเกิดมามันต้องมีอาชีพ เวลา คนเกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน แต่งานสิ่งใดละ งานสิ่งใดมันคัดเลือกมันแยกเอา แต่นี่เวลาเขา เป็นคนที่ขายของ ขายของแล้ว สิ่งที่มีมันมารบกวน ถ้ามันมารบกวน เราก็ต้องปกป้องสิทธิ์ของเรา เรา ถ้าเราปกป้องสิทธิ์ของเรา เราจะทำอย่างไร

แต่คนอื่นเขาทำ เขาทำของเขา เขาทำด้วยความรู้สึกว่าเขาพอใจ แต่ของเรา ถ้าคนที่มันมี ความรู้สึก เราทำสิ่งใดไปแล้วมันสะเทือนใจนะ ทั้งๆ ที่ว่าเราก็รักษาทรัพย์สินของเราให้แหละ แต่

มันเป็นสิ่งมีชีวิต ถ้าเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตแล้วถึงภัยแล้งภัยต่างๆ สิ่งมีชีวิตมันต้องการอาหารนะ สิ่งของมันต้องการอาหารมันก็เพื่อดำรงชีพของมัน แต่ถ้าดำรงชีพของมันนะ เราทำแล้วเราก็เสียใจเป็นเรื่องธรรมดา

นี่เขาบอกว่าเขาทำชั่วจริง ทำชั่วจริง

ใช่ เราทำนี่มันขัดแย้งกัน มันขัดแย้งกับศีลธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ ศีล ๕ ศีล ๕ ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำลายใครทั้งสิ้น แต่ความไม่เบียดเบียนใคร เราก็ไม่เบียดเบียนใครโดยที่ว่าเขาเอาเปรียบหรือเราต้องการผลประโยชน์ของเรา แต่การป้องกันทรัพย์สินๆ กรณีอย่างนี้ เขาบอกว่า รู้คำตอบหลวงพ่อก่อนอยู่แล้วแหละ แต่ก็ยังอยากจะฟังหลวงพ่อก่อนอยู่นั่นนะ

เพราะเวลาเราเจอปัญหาแบบนี้ เวลาเราเป็นพระนะ เวลาพระธุดงค์ไป มันอยู่ในบุพพสิกขาก็มี เวลาพระธุดงค์ไป เวลาธุดงค์ไปตามที่ในชายป่าเขาจะมีชาวบ้านหรือพระที่เขาไปอยู่ก่อนเขาจะทำร้านไว้ ทำร้านไว้แล้วถ้ามันมีที่มุงที่บังนะ มันก็จะมีหมอน มีหมอนมีผ้าห่ม เขาจะผูกเชือกแล้วแขวนไว้

เวลาพระที่เราไป เราธุดงค์ไป เราจะไปใช้สอย เราก็แกะเชือกนั้นออกมา แล้วเอาหมอนเอาผ้าห่มนั้นมาใช้ พอใช้เสร็จแล้วเราต้องตากแดด เราต้องทำความสะอาด เสร็จแล้วเราต้องผูกเก็บขึ้นไปไว้อย่างเดิม ถ้าเราไม่ผูกเก็บไว้อย่างเดิม เราจากที่นั่นไป ปลวกมันกินไป ทั้งปลวกกิน ทั้งมดมันมากัดต่างๆ

มันมีอยู่ ๒ ประเด็น ประเด็นหนึ่ง ของที่ใช้แล้วเราจากที่นั่นไป ไม่ได้เก็บเองก็ดี ไม่ได้สั่งให้ใครเก็บก็ดี เป็นอาบัติปาจิตตีย์

แต่ถ้าเวลาเราป้องกัน เราป้องกัน เราทำความสะอาด มันจะไปทำลายชีวิตมดไหม เวลาเราไปทำลายชีวิตสัตว์ เราก็เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ภิกษุทำชีวิตเขาให้ตกลงก็เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ผิดศีล ๕ ฆราวาสผิดศีล ๕ พระศีล ๒๒๗ ศีล ๒๒๗ มันก็มีข้อนี้ด้วย ถ้ามันมีข้อนี้ด้วย ถ้าเราไม่ทำก็เป็นอาบัติ ถ้าเราทำ ถ้าทำเกินไป กระทบกระเทือนชีวิตเขา เป็นอาบัติ นี่เวลาเป็นพระนะ

นี่พูดถึงว่า เวลาโยมไม่ เวลาโยมบอกว่า โอ้ย! พระสบาย เข้าขึ้นมาก็บิณฑบาต คุ้ม! เต็มบาตรมาเลย เราทำมาหากินเป็นความทุกข์ความยาก

พระนะ บิณฑบาตกลับมาแล้วผึ่งผ้านะ ผ้านี้ต้องผึ่ง ผึ่งเพื่ออะไร ผึ่งเพื่อแบบว่าให้แดดมันกำจัดกลิ่น ให้ลมมันพัด ไม่ผึ่งก็เป็นอาบัตินะ แล้วถ้าผึ่งเกิน ๑๐ โมงหรือเที่ยงนะ ถ้าโยมไปวัดไหนยังตากจีวรอยู่ ยังตากผ้าอยู่ นั่นก็เป็นอาบัติ ไม่ตากก็เป็นอาบัติ ตากนานเกินไป โดนเผาจนสีมันซีด จนมันเสียหายก็เป็นอาบัติ

เข็ดบาตร ฉันทข้าวเสร็จแล้วล้างบาตร เข็ดบาตรเสร็จแล้วไม่ผึ่งลม ไม่ตากแดดไว้ประมาณสัก ๕ นาที มันมีกลิ่น มันเสียหาย จะว่าเป็นอาบัติไหม ก็ทุกกฎ ทุกกฎหมายถึงว่าชั่ว ถ้าเราไม่ทำถูกต้องนะ เขาเรียกชั่วหยาบ ชั่วหยาบคืออาบัติทุกกฎ

ภิกษุถ้าทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง ในบาลีนะ เขาบอกว่าอาบัติชั่วหยาบ อาบัติชั่วหยาบคืออาบัติที่ว่าสิ่งที่ควรทำแล้วไม่ทำ อาบัติชั่วหยาบ อาบัติชั่วหยาบคืออาบัติทุกกฎ ถ้าไม่ผึ่ง ไม่ทำอะไรก็เป็นอาบัติ แล้วถ้าเอาไปตากแดดเกินเวลาก็เป็นอาบัติ นานเกินไปก็เป็นนะ เหมือนผ้าเลย นี่เรายกข้อนี้ขึ้นมาให้เห็นว่า ไม่ทำก็เป็นอาบัติ ทำแล้วที่มันผิด ทำที่ไม่สมควรก็เป็นอาบัติ

แล้วที่นี้ก็ย้อนกลับมาที่โยมแล้ว โยมที่ว่า เราต้องดูแลทรัพย์สินของเรา เราต้องฉีดยาฆ่ามดทุกวันๆ เลย แล้วมดเยอะมาก

เพราะเราดูทางวิทยาศาสตร์นะ ทางสารคดี โลกนี้ถ้าให้อยู่กันโดยไม่เบียดเบียนกัน อยู่กันโดยธรรมชาติ มดครองโลก มดเยอะมาก แล้วมดสายพันธุ์เป็นหมื่นๆ สายพันธุ์ แล้วมดกับมดมันก็ฆ่ากัน มดรังหนึ่งมันรุกรานมดอีกรังหนึ่งนะ เหมือนคนรบกันเลย เหมือนชนเผ่าพวกเราแย่งชิงที่ทำกินกัน มดมันก็แย่งที่ทำกินกัน ที่นี้มดมันกินพวกมันกันเอง มันทำลายกันเองนะ เพราะมันมีหลายสายพันธุ์ สายพันธุ์ที่โหดร้ายกว่า สายพันธุ์ที่มันทำลายกัน

นี่พูดถึงเรื่องมดก่อน แล้วก็เรื่องคน พอเรื่องคนเสร็จแล้วนะ เรื่องสินค้าของเรา

ถ้าสินค้าของเรานะ เราก็ต้องดูแลทรัพย์สินของเราเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าดูแลทรัพย์สินของเราแล้วนะ สิ่งที่เราทำเราป้องกัน แต่ที่เราพูด คนที่มีสติปัญญาทำแล้วมันสลัดใจ มันสลัดใจแบบว่า เราต้องมีสัมมาอาชีพ แล้วเราก็ต้องป้องกันทรัพย์สินเรา เหมือนกับเราไปทำลายชีวิต

เขา มันสะเทือนใจนะ ถ้ามันสะเทือนใจ ถ้าใจคนที่เป็นธรรมมันเป็นแบบนี้ แต่ถ้าจิตใจของคนที่ไม่ดี จิตใจของคนที่เขาไม่ได้คิดเขาก็ทำตามหน้าที่ๆ ก็มันบุกกรุกเข้ามา เราก็ทำ

เราจะบอกว่า เราต้องรักษาน้ำใจ รักษาความรู้สึกของเราที่เห็นว่าผิดชอบชั่วดี ให้รักษาไว้ แต่หน้าที่ของเราก็ต้องทำปกป้องเพื่อทรัพย์สินของเราเหมือนกัน ถ้าทำเพื่อทรัพย์สินของเรา ใ้หนี่พูดถึงหน้าที่ของเรานะ

แล้วเราจะอธิบายว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรม สัตว์ทั้งหลายมีกรรม โดยธรรมชาติของเรา เราไม่รู้กรานใคร เราไม่เบียดเบียนใครนะ มีพวกโยมเคยถามเรา ถ้าพูดอย่างนี้นะ แล้วเสือจะอยู่อย่างไรละ เสือ พวกเสือ พวกนกก่า นก นกที่ต้องกินแมลงเป็นอาหาร นกที่เขากินพืชเป็นอาหาร นกที่เขากินแมลงเป็นอาหาร เขาก็ต้องฆ่าตลอดชีวิตเขาละ สัตว์นกก่า สัตว์กินเนื้อ สัตว์กินเนื้อมันก็ต้องล่าเนื้อมันตลอดไป มันถือศีล ๕ ได้ไหม

เราพูดถึงศีล ๕ ลูกศิษย์นี้แหละสวนเลย “อย่างนี้มันก็เอาเปรียบนะสิ”

เราก็บอก “เอาเปรียบอะไร”

“ใ้พวกเสือนันก็ถือศีล ๕ ไม่ได้” เขาว่านะ

ไอ้โฮ! มันถาม นี่เวลาคุยกับโยมมันได้มุมมอง เขาบอกว่า อย่างนี้เสือนันก็ถือศีล ๕ ไม่ได้

ใ้เราอย่างว่า หัวมันไว มันก็พลิกกลับใจ แล้วทำไมมันถึงเกิดเป็นเสือ ทำไมมันไม่เกิดเป็นวัวเป็นควาย เพราะวัวควายมันกินหญ้า ทำไมมันเกิดเป็นเสือ นี่ไง สัตว์ทั้งหลายมันมีกรรม มันมีเวรมีกรรมต่อกัน

เวลากรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ใ้ชาติกำเนิดเรานี้แหละ พอชาติกำเนิดเราเกิดมาแล้ว เราเกิดในสายพันธุ์ใด เราเกิดในภพชาติใด ถ้าเราเกิดในภพชาติใดนะ เราจะบอกว่า มดมันก็มีกรรมของมัน

ถ้ามีคนนะ ประสาเรา ถ้ามีคนมันประเสริฐกว่าเรานะ มดมันก็ต้องถือศีล มดมันก็ต้องไปหาอาหารที่มันไม่รบกวนเรา ทำไมมันมารบกวนเราล่ะ แสดงว่ามดพาล มดมันไม่ถือศีล มันมาทำลายทรัพย์สินเรา

เราจะบอกว่า ถ้าเราทำ เราก็จะคิดว่าเราเป็นผู้ที่กระทำฝ่ายเดียวๆ แต่เวลาเราเกิดมา เราเกิดมาเรามีผลร่วมกัน เขารุกรานเรา เราก็ป้องกันทรัพย์สินของเรา แต่เนี่ยเราพูดให้เห็นว่า สัตว์มันมีกรรม เราเองก็มีกรรม พวกเรามีเวรมีกรรมกันทั้งนั้นนะ แต่เรามีเวรมีกรรม แต่เราเป็นมนุษย์นะ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้มีเมตตาต่อกัน การมีเมตตาต่อกัน สิ่งที่เราเมตตาได้เราก็อยากจะเมตตาใช่ไหม สิ่งที่เราเมตตาแล้วเราจะเอาอะไรกินล่ะ เมตตาแล้ว แล้วทรัพย์สินของเราล่ะ เมตตาแล้ว เราก็อยากจะเมตตา แต่เราก็ต้องป้องกันของเรา เราก็ทำแบบที่ให้มีน้ำใจแบบนี้

เพราะเราเคยดูหนังสือกฎแห่งกรรม มันมีอยู่ คนที่เขาตายฟื้นเขามาเล่าให้ฟัง เขามาเล่าให้ฟังแล้วคนเขียนหนังสือเขาเขียนไว้ไงว่า เขาตายไป เขาเป็นคนหบดีนะ คนโบราณนะ คนโบราณมันเป็นเศรษฐี มันมีที่นาเยอะมาก แล้วเขาเป็นคนที่มีธรรมใจ คนที่มีธรรมนะ ธรรมดาโบราณนะ เขาจะทำนา เขาก็จุดไฟเผา พอจุดไฟเผา มันจะไปเผาพวกสัตว์ พวกหนูนาตายมาก

ทีนี้พอคนเขาก็ตายฟื้น เขาตายไป เขาตายไปถึงที่ยมบาล พอเขาตายไปถึงที่ยมบาลนะ แล้วเขาเป็นคนดีใจ เขาก็เป็นคนดีที่ใจเป็นธรรมมาก แล้วเขาตายฟื้น พอเขาตายไป ตายไปถึง ยมบาลเขาก็ไปยื่นรอลเลยเพราะต้องไปตัดสินใจ ใ้พวกหนูนาที่มันตายโดนเผาตายมันมารอลเลย พอถึงบ๊อบ ยมบาลถาม เขาก็เชื่กว่าเอ็งทำดีทำชั่วอะไรมา เอ็งไม่เคยทำชั่วเท่าไร เอ็งทำแต่ดีมา เอ็งควรจะไปทางที่ดี

ใ้พวกหนูนา ใ้พวกสัตว์มันไปยื่นเค้าเลย “เขาเผาผมตาย เขาต้องชดใช้ เขาเผาผมตาย เขาทำผิด เขาทำไม่ดี”

นี่ยมบาลที่เป็นธรรมใจ ยมบาลที่เป็นธรรม “เขาบอกเขาไม่ได้ทำ ให้เขาทำอย่างไรล่ะ”

เวลาเขาทำนะ เขาเป็นคนดีใช่ไหม ก่อนที่เขาจะเผาไร่เผาเขาจะเคาะไม้ก่อน “ไปนะ สัตว์ทั้งหลายให้ออกไปก่อน พวกหนูนี่ไปนะ เรามีความจำเป็นจะต้องทำการเกษตร เราต้องจุดไฟเผา” เขาเคาะอย่างนี้ตลอด เขาเคาะแล้ว เขาไล่ก่อนไง คือก่อนทำเขาไล่สัตว์ออกไปก่อน

ที่นี้สัตว์บางตัวมันดีหรือสัตว์บางตัวที่ไม่รู้ เวลาไฟมันเผาไปแล้วมันก็ตาย ใ้พวกนี้มันก็ไปเฝ้าไปรอ ฉะนั้น มันเรียกร้องว่าจุดไฟเผามันตาย

ยมบาลก็บอกว่า เอาอย่างนั้น เอาฟางมากองไว้ เอาฟางมากองไว้กองหนึ่ง แล้วก็ให้บุคคลคนนี้ ให้คบตีไปยืนอยู่บนกองฟางนั้น แล้วก็ให้หนูมันถือไม้มาเคาะ “ฉันจะเผาฟางนะ ฉันจะเผาฟางนะ ให้ออกไปก่อน” พอถึงเวลาที่เคาะ คบตีก็ลงจากกองฟางนั้นไป แล้วให้หนูนาก็จุดฟางนั้นไป นี่คนที่เขาตายฟื้นเขามาแล้วให้ฟังอย่างนี้

ถ้าเจตนา โดยเจตนาเขาเจตนาดีนะ เขาจะทำความจำเป็นของเขา เขาต้องทำกสิกรรมของเขา แล้วเขาต้องจุดไฟเผาของเขา เราจะบอกว่า คนที่คิดดี คนที่มีเจตนาที่ดีจะทำได้ที่เป็นคุณงามความดีของตน กรรมคือการกระทำ

แล้วพอมาท่าไป ใ้พวกหนูนา ใ้พวกสัตว์ที่อยู่ในนั้น พวกดีอ พวกที่เห็นแก่ตัว พวกที่จะเอาเปรียบไป บอกว่า เขามาไล่ที่ฉันๆ นี่ที่ของฉัน ฉันไม่ยอมไป พอเจอไฟเข้าไปมันตายหมดเลย แค้น ผูกอาฆาต ไปรออยู่ที่นั่น พอเวลาคนนี้ตายไป

อันนี้เราอ่านเจอในกฎแห่งกรรม แล้วพออ่านเจออันนี้ฟังใจมาก ฟังใจ ฟังใจเพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งที่นามธรรม สิ่งที่มีมันเป็นความรู้สึกนึกคิดมันมีผล อย่างที่เราเรา เรามีเจตนาทำบุญกุศล เรามีการทำคุณงามความดี สิ่งที่เป็นนามธรรมมันข้ามภพข้ามชาติไปของล้างจองผลากันที่พญายมนั่นนะ สุดท้ายแล้วผู้ที่เป็นธรรมใจ ก็ตัดสิน

ถ้าอย่างนั้น ใ้หนูมันยังพาลอยู่ มันไม่ยอม ก็จุดไฟเผามันตาย อ้าว! วิทยาศาสตร์ ก็ต้องตอบแทนกันด้วยวิทยาศาสตร์

อย่างนั้นไปเอาฟางมากองไว้ แล้วก็ให้จิตดวงนี้ไปยืนบนกองฟางนั้น แล้วก็ให้หนูนาเอ็งเคาะไม้ว่าจะเอ็งจะจุดไฟนั้น แล้วบอกให้เขาไปก่อน แล้วเอ็งก็จุดไฟไปซะ

จุดไฟอะไร จุดไฟเผาความทมิฬิมานะของตน ทมิฬิมานะของตนว่าตนเองตายเพราะฝีมือของเขา สุดท้ายแล้วนะ แล้วก็มาจุดไฟเผา ก็เผาใ้ทมิฬิมานะที่ฝังใจของตนอยู่นั้นไป ได้ล้างกันไปจบ แต่คบตีนั้นไม่มีผลกระทบอะไรเลย คนอื่นไม่มีผลกระทบอะไรเลย

ย้อนกลับมาถาม นี่ไง เราถึงบอกว่า ถ้าเขาบอกว่าเขามีความทุกข์ใจอยู่ทุกวันเลย เพราะเหตุอันปัญญาไม่รู้จะทำอย่างไรจริงๆ แล้ว เพราะเราต้องรักษาทรัพย์สินของเรา

ไอ้เรื่องนี่ถูกต้องนะ แต่สิ่งที่ว่าเราทำด้วยความเมตตา ทำด้วยความเมตตาคือว่าเราป้องกัน คือเราไม่ได้รุกราน เราป้องกัน แล้วเราทำด้วยเจตนาที่ดี ไอ้เจตนาที่ดี ความดี เจตนาที่ดีมันไม่ทำให้จิตใจคนเรามันตกต่ำไปได้ แต่ถ้าเราทำด้วยความอาฆาตแค้นใจ ไอ้มดๆ ไอ้มดทำลายสมบัติฉัน ทำด้วยความอาฆาตมาดร้าย ทำด้วยความผูกโกรธ มันให้ผลอีกอย่างหนึ่ง นี่ไง ถ้าเรารักษาน้ำใจของเราตรงนี้ได้

คนเรามันเกิดมา สัตว์มันมีกรรมทุกคนนะ เราเกิดมาเราต้องปากกัดตีนถีบ เราต้องมีอาชีพ เราต้องหาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต ทีนี้ดำรงชีวิต ถ้ามันมีสติปัญญามันก็จะพาชีวิตของเราไม่ให้มันตกไปในที่ต่ำ แล้วถ้าไม่ให้ตกไปในที่ต่ำ แล้วเราพยายามสร้าง เราพยายามทำคุณงามความดี

คนทุกข์คนจนก็ทำความดีแบบคนทุกข์คนจน คนชั้นกลางก็ทำความดีแบบคนชั้นกลาง เศรษฐีก็ทำคุณงามความดีแบบเศรษฐี สิ่งที่เป็นความดีความชั่วมันเป็นที่น่าใจ มันเป็นที่ความนึกคิด ไอ้สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เราแสดงออกนั้นมันอยู่ที่สถานะไง สถานะของเราถ้าเป็นคนทุกข์คนจนเราก็ทำด้วยสถานะ

คูลี ในพระไตรปิฎกเอามาพูดทุกวันเลยละ พระสารีบุตรระลึกถึงทุกตะเข้ญใจที่ตกบาตรแค่ข้าวทัพพีเดียว ข้าวทัพพีเดียวทำให้ทุกตะเข้ญใจนั้นได้มีโอกาสบวชพระด้วย แล้วพระสารีบุตรเป็นอาจารย์เสียเอง สอนเองจนเป็นพระอรหันต์

ข้าวทัพพีเดียวนะ แต่เพราะเขาเป็นคนทุกข์คนจน เขาไม่มีความสามารถทำได้มากกว่านั้น เขาทำตรงนั้นไง คนที่มีน้ำใจต่อกัน คนที่มีสติปัญญาต่อกัน ความดีกับความดีมันเข้ากันนะ มันจะเป็นประโยชน์อย่างนั้นไง รักษาอันนี้

เราไปเห็นความคิด ไปเห็นความรู้สึกนึกคิด รักษาความที่ว่า หนูทุกข์ใจเหลือเกิน เราไม่อยากจะเลย เขาบอกเลยนะ ต้องมาชิตยาฆ่ามดทุกวันๆ อยู่อย่างนี้ จิตใจมันแบบว่ามันกดดันตัวเอง ถ้าคนเวลามันคิดดีๆ นะ มันกดดันตัวเองว่า เราไม่อยากจะทำความผิดอย่างนี้เลย ไม่อยากทำ ทำไมเราต้องมาอยู่ในสภาพแบบนี้ ทำไมเราต้องมาอยู่ตรงนี้

ที่นี้มาอยู่ตรงนี้บ้าง เราถึงย้อนกลับ สัตว์มีกรรมๆ มดมันก็ต้องมีกรรมของมัน มันถึงมาเป็นแบบนี้ แล้วมดเฉพาะชุดนี้ก็มาอยู่แถวนี้ใช้ใหม่ มดที่เขาอยู่ในป่าในเขา มดที่เขา มีความอุดมสมบูรณ์ของเขา เขาก็มีความสุขของเขาเนะ ไขมันที่มันต้องปากกัดตีนถีบ มันต้องหาเลี้ยงชีพของมัน มันก็มาอยู่ใกล้ๆ ร้านเราเนะ มันก็จะมาอยู่กับเราอยู่เนะ นี่ไง สัตว์มันมีกรรม

สัตว์มีกรรม เราก็มีกรรม เราเกิดมาเราก็ต้องมีอาชีพ เราก็ต้องทำหน้าที่การงานของเรา ถ้าทำหน้าที่การงานของเรา เราอยากให้รักษา ให้รักษาสติ ให้รักษาสติปัญญาอย่างนี้ไว้ แล้วการกระทำ เราพยายามให้มันเบาบาง สิ่งที่เขาบางลงให้มันแบบว่าไม่มารบกวนเรา ถ้ามันเป็นไปได้นะ

แต่อย่างที่ว่า สัตว์มีกรรมๆ เรามีเวรมีกรรมต่อกัน แล้วมีเวรมีกรรมต่อกัน ตรงนี้ถ้ามันพัฒนาแล้ว มันทำให้สะอาดแล้ว คุณสิ อย่างเช่นตลาด ถ้าเขามีการป้องกัน เขาทำความสะอาดแล้ว ไขมันพวกมดพวกสัตว์มันก็จะน้อยลงเบาบาง

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าเราจะรักษาเฉพาะที่ของเรา แต่รอบข้างเขาไม่รักษา มันก็กระทบกระเทือนกัน เห็นไหม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สัตว์สังคมมันมีคนคิดดีและคนคิดที่ไม่ดีมันอยู่ในสังคมเดียวกัน

ถ้าเราอยู่ในสังคมนั้น นี่พูดถึงย้อนกลับมาถึงชีวิต เกิดในประเทศอันสมควรไง เกิดมาในประเทศที่มีคนมีความคิดมีมุมมองที่ใกล้เคียงกัน มีความเห็นเหมือนกันนะ สังคมนั้นก็สงบเรียบร้อย เกิดมาที่มีความคิดที่ขัดแย้งกัน มีการกระทบกระเทือนกัน มันมาจากตรงนี้

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห้ามญาติๆ ญาติข้างพ่อข้างแม่แย่งน้ำทำนากันนะ พระพุทธรูปปางห้ามญาติ พระพุทธเจ้ายังต้องไปห้ามญาติเลย ญาติข้างพ่อกับญาติข้างแม่นะ เวลากรรมมันให้ผล สัตว์มันมีกรรมแบบนี้

เราเป็นชาวพุทธใช้ใหม่ เราก็มีศรัทธา เราก็เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ใหม่ เราก็ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มีผลกระทบในทางลบเลย จะมีแต่เรื่องดีๆ

ไปอ่านพระไตรปิฎกสิ พระพุทธเจ้าโดนรังแก โดนเขากลั่นแกล้ง กลั่นแกล้งเพราะอะไร กลั่นแกล้งเพราะเป็นศาสดา เป็นผู้บุกเบิก เป็นผู้เผยแผ่ศาสนา

พวกพราหมณ์ พวกที่ลัทธิเดิมๆ เขามีลาภสักการะของเขา เวลาศาสนาพุทธมานี้ปฏิเสธหมดเลย การบูชายันต์ ปฏิเสธหมดทั้งนั้นนะ ไร้สิ่งที่ไม่มีเหตุผล เวลาปฏิเสธไปแล้วมันก็ไปทำลายลาภสักการะของเขา เขาทำลายล้างทั้งนั้นนะ

เวลาเขาทำลายล้าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนลูกศิษย์ไว้ “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอโดนโลกธรรมรุนแรงนะ ให้นึกถึงเรา ให้นึกถึงเรา เพราะเราโดนแรงกว่า”

เวลานึกถึงเราแล้วหายหมดเลย...ไม่ใช่ เพราะท่านโดนรุนแรงกว่าพวกเราเยอะนัก เพราะท่านเป็นศาสดาของเรา ท่านเป็นผู้รับผิดชอบ แล้วท่านวางศาสนานี้ไว้

แล้วด้วยความเคารพบูชาเราก็คิดว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราประเสริฐ เพราะเราศึกษามา เราศรัทธามาก แต่ความจริงแล้วไต่ฝายตรงข้าม ใ้พวกมิจฉาทิฎฐิ ใ้พวกคนพาลมันทำลายล้างทั้งนั้นนะ แล้วก็บาปกรรมนะ

แม้แต่คนใน ดูเทวทัตสิ จะมาแย่งชิงการปกครองสงฆ์ สุดท้ายธรณีสูบไปต่อหน้าต่อตาเลย ใ้คนที่เวลามันคิดตรงข้ามแล้วจะมาแย่งชิง มันทำลาย พวกนั้นมีแต่เวรแต่กรรม

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ไปโต้ไปตอบเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำแต่คุณงามความดี ทำคุณงามความดีเพื่อเป็นคติเป็นตัวอย่างของเราไง ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราเห็นว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านยังโดนผลกระทบอย่างนั้น

ฉะนั้น สัตว์มันมีกรรม เราก็มี่กรรม สัตว์ก็มีกรรม ตั้งสติของเราไว้ ตั้งสติของเราไว้ ตั้งคุณงามความดีของเราไว้ สลดสังเวชกับการเกิด สลดสังเวชกับการกระทำ สลดสังเวช แต่สลดสังเวชแล้ว แต่สิ่งที่เป็นสินทรัพย์ สิ่งที่เป็นสิ่งเลี้ยงชีพเรา เราก็ต้องทำ เราก็ต้องดูแลรักษา นีพุดถึงการรักษาหัวใจเรานะ

นี่พุดถึงว่า เขาพุดเลยนะ เราอ่านที่แรก โอ้ย! คำถามนี้กูไม่ตอบหรอก เพราะอะไร เพราะหนูอยู่แล้วว่าหลวงพ่อกจะตอบอย่างไร

มิ่งรู้อยู่แล้วมิ่งยังเขียนมาถามนะ ร้ายกาจ ร้ายกาจ แต่ประสาเรานะ เขาเรียกว่ามมม
 สากจุก การคุยธรรมะกันมันก็เป็นประโยชน์กว่า มันคุยธรรมะนะ สัจธรรมมันก็เป็นประโยชน์
 ทั้งสองฝ่าย ถ้าเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เราตอบเท่านี้เนาะ นี่พูดถึงเรื่องมด

มันมีไปทั่วแหละเรื่องมด ยกตั้งแต่ที่แรกตั้งแต่เรื่องพระ ของของสงฆ์ต้องดูแลต้องรักษา
 ของของสงฆ์ที่ใช้แล้วไม่รักษา เป็นอาบัติ

แล้วของของสงฆ์ เราไปวัดอุดมสมพรเมื่อก่อน โอ้โฮ! ไปกับครูบาเดช ไม่คนละอัน เขี่ย
 ปลวก ปลวกขึ้นเต็มไปหมดเลย เพราะพระไม่มีใจ พอหลวงปู่ฝันเสียแล้วพระก็น้อยลง เวลาเรา
 ไปงานครบรอบ ถือไม้กันคนละอันนะ มันสังเวช เราเห็นพระรุ่นพี่เขาทำ เขาก็ช่วยเขาทำ เราช่วย
 เขาเขี่ย เจตนาคือเขี่ยปลวกออกไม่ให้โดนปลวก ไม่ให้โดน แต่โดน อย่างไรก็ตามก็พลาดจนได้
 แหละ แต่ก็ทำ นี่ทำมาอย่างนี้จริงๆ

เราถึงมาคิดถึงหลวงตาใจ หลวงตาท่านก็เห็นมาตลอด เพราะหลวงตาท่านก็เคารพ
 หลวงปู่ฝัน หลวงตาท่านก็ไปเยี่ยมหลวงปู่ฝันประจำ มันเห็นสภาพนั้นแหละ เวลาวัดป่าบ้าน
 ตาดท่านถึงไม่ยอมสร้างอะไรเลยไง พอสร้างแล้วนะ พอหมดผู้นำนะ แล้วผู้ที่อาศัยมันน้อยลง
 เป็นภาระไปหมดเลย มันเหมือนกับเราไปสร้างไว้ให้ปลวกอยู่ เราก็ดูแลมาอย่างนั้น

ทีนี้พอโยมมาพูดอย่างนี้ เราอยู่ในสภาพนั้น หนึ่ง มีการศึกษา ธรรมวินัยๆ ได้อ่านได้
 ศึกษาได้ค้นคว้ามาว่าเป็นหน้าที่ แล้วก็มีพระรุ่นพี่ พระที่เขาดูแลรักษา เขาก็ทำตามเขาไปด้วย
 เพราะอะไร

๑. การศึกษา คือธรรมวินัยเราได้ศึกษามาแล้ว

๒. มีพระรุ่นพี่ที่ท่านทำเป็นแบบอย่าง

เห็นใหม่ เห็นทั้งตำรา เห็นทั้งการกระทำไง เขาก็ทำตาม ทำตามไปเลย แล้วพอทำตาม
 ไป ทีนี้พอพวกเรา คนก็แปลกนะ เวลามาบวชพระ ถ้าคนไม่เคยบวชพระเลยก็ยังมีงงนะ เอ! จะมี
 คนใส่บาตรหรือ เวลามาบวชแล้วมันจะรู้จะเห็น ถ้าลงไปทำแล้วนะ มันอีกเรื่องหนึ่งเลย แต่ถ้า
 ยังไม่ได้ทำมันก็ยังสงสัย แล้วพอสงสัยแล้วก็คิดไปเรื่อย

ก็อย่างที่ว่าพระพุทธเจ้าต้องสวดขออย่างนี้ พระพุทธเจ้าสวดขอจริงๆ แต่พวก
กองทัพมารมันก็สวดขอจริงๆ มันก็จงล้าจงผลาญจริงๆ มันก็ทำลายกันมาทั้งนั้นนะ นี่สัตว์
มันมีกรรม กรรมของสัตว์ จบ

ข้อ ๒๑๙๙. อันนี้อีกเรื่องหนึ่งนะ

ถาม : ข้อ ๒๑๙๙. เรื่อง “รู้สึกเศร้าและอ้างว้างลึกๆ จะแก้ไขอย่างไรคะ”

กราบเท้าหลวงพ่ोज้าคะ ตลอดเวลาที่ผ่าน ได้พยายามทำความเข้าใจ แต่ก็
ล้มเหลวมาตลอด พยายามกำหนดพุทโธแล้วใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ล้มลุกคลุกคลาน ท้อใจ
มาก ในระหว่างวันบางครั้งรู้สึกเศร้าและอ้างว้างลึกๆ จะแก้ไขอย่างไรเจ้าคะ

ตอบ : คำว่า “แก้ไข” เราเกิดเป็นมนุษย์ โดยธรรมชาติของมนุษย์นะ เราเกิดมาเป็น
มนุษย์โดยธรรมชาติของมนุษย์มีกิเลส คำว่า “มีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก” กิเลสอย่าง
ละเอียดที่สุด

ในประวัติครูบาอาจารย์ที่ท่านไปจุดดั่งด้วยกัน ไปจุดดั่งด้วยกันมันก็รักกันผูกพันกันใช่
ไหม เวลามันจะพลัดพราก ต่างคนต่างต้องแยกจุดดั่งกันไป อู้ฮู! มันอาลัยอาวรณ์ กิเลสตัว
ละเอียด การพลัดพราก ยังไม่ได้เสียอะไรกันไปนะ แต่แค่แยกทางกัน อู้ฮู! มันเจ็บมันปวดนะ นี่
พูดถึงในสังคมของมนุษย์นะ ทุกดวงใจว่าเหว่ ทุกดวงใจว่าเหว่ ถ้ามันมีกิเลสมันเป็นอย่างนี้
ทั้งนั้นนะ

แต่ที่นี้ถ้ากิเลสมันหยาบนะ กิเลสมันหนา เวลากิเลสมันหนามันก็ไปคิดเรื่องความโลภ
ความโกรธ ความหลงใจ พูดถึงความเจ็บช้ำน้ำใจกัน ใต้นั้นกิเลสอย่างหยาบ แล้วถ้ากิเลสที่มัน
กิเลสหนาๆ มันยิ่งทำลายล้างกันไปหมดเลย กิเลสมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามาใจ

แต่เวลาโดยธรรมชาติ โดยสิทธิ์ ความเป็นมนุษย์โดยสิทธิ์ของจิตแต่ละดวง ทุกดวงใจ
ว่าเหว่ ทุกดวงใจทุกข์ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดทั้งหมดทุกดวงใจไม่ยกเว้น ไม่มี โดยข้อเท็จจริง
เป็นอย่างนั้นใจ

แต่พวกเรามันเป็นคนจิตกระด้างใจ จิตกระด้าง จิตที่มันหยาบใจ มันมีเยอะเยอะไป เคย
มาหาเราบอกว่า ทุกข์ไม่มี ไม่รู้จักทุกข์

เพราะเขาเป็นลูกเศรษฐี ตอนที่เขามาหาเรานะ เขาเป็นลูกเศรษฐีนะ แล้วเพื่อนเขาคุยกันเขาบอกว่าเขาไม่มีทุกข์ เขาเถียงกันแล้วไม่ลงก็พามาหาเราไง

ตอนนั้นมันยังเป็นวัยรุ่นอยู่ ถ้าเป็นตอนนี้ก็โล่งอกเลย ไม่ต้องมายุ่ง ตอนนั้นเป็นวัยรุ่นอยู่ เขามาถึงเขาบอกไม่ทุกข์ๆ

เราว่า มันเป็นไปได้อย่างไร คนเราจับถ่ายปวดหนักปวดเบา ไม่ได้จับถ่ายก็ทุกข์แล้ว ลองมึงปวดหนักปวดเบา นะ แล้วไปอยู่ที่ชุมชนไม่มีที่จับถ่ายนะ ให้มึงนั่งอยู่นั้นมึงทุกข์ไหม แล้วคนเราไม่เคยปวดหนักปวดเบาหรือ มันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้หรือไม่หรือ

ทุกข์นี่เป็นอริยสัจ ทุกข์นี่เป็นความจริง จะรำรวยขนาดไหน จะทุกข์จนเซ็งใจขนาดไหน ทุกข์ทั้งนั้น ไม่มียกเว้น ไม่มี นี่พูดภาษาคนพาล พูดข้างเดียวใจ แต่ความจริงมันเป็นแบบนี้ ถ้าความจริงมันเป็นแบบนี้นะ เวลาเราคุยกับเขา เราอธิบายกับเขาแล้วเขาต้องยอมรับ เขาก็ยอมรับ

มันเป็นไปได้ได้อย่างไร เพราะถ้าศึกษาพระไตรปิฎกนะ ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ ใครทนอะไรได้บ้าง นั่งอยู่นี้ห้ามลุก ใครทนได้ ทุกข์คือความที่ทนอยู่ไม่ได้ กิริยานั่ง กิริยาเดิน กิริยายืน กิริยาเดียนี่อยู่ไม่ได้ ถ้าการอยู่ไม่ได้ มันต้องเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงนั้นคือการบรรเทา ทุกข์ ทุกข์มันเป็นอริยสัจ ทุกข์มันเป็นความจริง แล้วแจ้งบอกว่าไม่ทุกข์

ไม่ทุกข์เพราะแจ้งเปลี่ยนแปลงจนเคยใจ แจ้งพลิกแพลงจนเคยใจ ประสาเรานะ แจ้งกะล่อนจนเคยใจ แจ้งก็ว่าแจ้งไม่ทุกข์ใจ แต่ถ้าพูดความจริงทุกข์ใหม่ ทุกข์ทั้งนั้นนะ

นี่พูดถึงว่าทุกดวงใจว่าแห้ว ถ้าทุกดวงใจว่าแห้วแล้ว นี่มันโดยธรรมชาติที่ต่างคนต่างรู้จัก อยู่แล้ว ถ้าต่างคนต่างรู้จักอยู่แล้ว ย้อนกลับมาที่คำถามนี้ไง คำถามว่า เขาพยายามทำความเข้าใจของใจเข้ามา แต่มันลึ้มเหลว พุทโธอย่างไรก็ลึ้มเหลว เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ลึ้มเหลว

คำว่า “ลึ้มเหลว” เพราะว่าเป็นวิธีการ วิธีการที่จะเติมเต็มหัวใจของเราให้มีความสุขบ้าง ถ้าวิธีการที่เติมเต็มให้หัวใจมีความสุขบ้าง วิธีการนั้นเราทำแล้วเราไม่ประสบความสำเร็จ มันก็เลยกลายเป็นทุกข์ซ้อนทุกข์ใจ

ทุกข์หนึ่งคือทุกข์เพราะจิตใจเราว่าเหวออยู่แล้ว ทุกข์เพราะเรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจอยู่แล้ว แล้วเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า วิธีการที่จะถมให้มันเต็ม วิธีการที่จะทำให้จิตใจเรามั่นคงให้มันห่างจากทุกข์ เราก็จะพยายามทำของเรา แต่พอเวลาทำแล้ว มันทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จ มันทำแล้วมันไม่สมความปรารถนา มันก็เลยมีค้นหาความทะยานอยาก มีความทุกข์ซ้อนเข้ามาอีก โฟมมันทุกข์ซ้อนเข้ามาอีก เราก็ยิ่งทุกข์เข้าไปใหญ่เลย

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา โดยข้อเท็จจริง คือยอมรับความจริง ยอมรับความจริงว่ามันเป็นแบบนี้ นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเห็นโทษไหม เห็นโทษถึงการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนี่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นโทษมันอยู่แล้ว โฟมเห็นโทษแล้วถึงมาอบรมสั่งสอนพวกเราไง ที่นี่อบรมสั่งสอนพวกเรา เพราะเราศึกษาทางวิชาการ พอได้สัมผัส เราได้รู้ไง เราถึงได้เห็นว่ อ้อ! มันทุกข์จริงๆ ใจ พอเห็นทุกข์จริงๆ แล้วเราถึงพยายามหาวิธีการแก้ทุกข์อันนั้น ใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า นี่คือทุกข์นะ นี่คือเหตุแห่งทุกข์นะ นี่คือวิธีการดับทุกข์นะ วิธีการดับทุกข์นะ นี่ไง นิโรธคือการพ้นทุกข์นะ นี่ไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์นี่ นี่คืออริยสัจ นี่คือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ

ถ้ามีคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราถึงว่ารู้ถึงวิธีกำจัด วิธีบรรเทา มัน ใจ เราถึงพยายามจะมาบรรเทา บรรเทาทุกข์อันนี้ให้มันเบาบางลงใจ แล้วพอมันบรรเทา เราพยายามแล้วเราไม่ได้ เราก็เลยล้มเหลวอยู่นี่ใจ เราก็เลยว่ ไอ้โฮ! ทำแล้วไม่ได้ ทำแล้วไม่ได้ มันก็เลยทุกข์ซ้อนทุกข์ใจ

ฉะนั้น เราก็ย้อนกลับมาที่นี้ ย้อนกลับมาตั้งสติ ย้อนกลับมาถึงความเกิดเป็นมนุษย์ นี่ คืออริยทรัพย์แล้ว ย้อนกลับมาการเกิดของมนุษย์ แล้วเกิดแล้วเรายังเป็นคนที่มีบุญ มีบุญคือได้ นับถือพระพุทธศาสนา แล้วเรายังมีวาสนาอีกนะ มีวาสนาขึ้นมา เราอยู่ในสังคมของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใจ เราจะบอกว่า คนที่คิดอย่างนี้ คนที่ทำอย่างนี้คือคนที่มีโอกาสใจ

คนที่เกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เขาไม่มีโอกาส เขาไม่เคยศึกษาพระพุทธศาสนา เขาไม่เคยศรัทธา เขาไม่เคยได้ค้นคว้าสิ่งใดเลย เขาก็ยังจมปลักกับความคิดของเขาอยู่อย่างนั้น

ไม่ว่าเขาจะมีความสุขของเขา เขาแสวงหาของเขา แล้วเขายังทุกข์อย่างนั้น นั่นคือคนไม่มีโอกาส คนขาดโอกาสไง

แต่ของเรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง แล้วเรามาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราได้สัมผัส เราได้สัมผัสกัน เราได้มีความคิดกัน เราได้มีปัญญา เราได้คิดขึ้นมา เราเป็นคนที่มีโอกาสไง แค่ว่าเรามีโอกาส เราก็ดีกว่าเขาแล้ว แล้วคนมีโอกาส แต่เรามีโอกาสแล้วเราทำแล้วมันไม่ได้ตั้งใจ ใจไม่ได้ตั้งใจเพราะอะไร ไฟไหม้ฟาง ไฟไหม้ฟางแล้วก็จับจดใจ ลงทุนน้อยจะเอาผลตอบแทนมากมาย ใจ

แต่ถ้าเราทำประสาเรานะ เราลงทุนประสาเรา ลงทุนคือปฏิบัติบูชา ถ้าเราลงทุนแล้วลงทุนแล้วได้ผลตอบแทนก็สาธุ เออ! เพราะเราทำแล้วได้ผล ถ้าเราลงทุนแล้วมันยังไม่ได้ผล ลงทุน นี่ไง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหาเงินมาได้บาทหนึ่ง ใช้ทำธุรกิจหนึ่ง สลึง เลี้ยงดูพ่อแม่ของเราหนึ่งสลึง ใช้ชีวิตประจำวันหนึ่งสลึง เหลืออีกหนึ่งสลึงนั่นฝังดินไว้ ฝังดินไว้คือการทำบุญ ฝังดินไว้คือฝังในหัวใจเราไว้

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติบูชาๆ ปฏิบัติจนเป็นจริตเป็นนิสัยไป ทาน ศีล ภาวนา มีทาน ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ถือศีลได้บริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่ง แล้วเราพยายามทำสมาธิอยู่ นี่ไง ปฏิบัติบูชา ถ้ามันประสบความสำเร็จมันจะได้บุญขนาดไหน ทำบุญร้อยหนพันหน ถือศีลอีกร้อยหนพันหน บวกเข้าไป แล้วถ้าทำสมาธิขึ้นมามันมีผลมากกว่าสิ่งที่เราทำมา

ฉะนั้น เราลงทุนไปแล้วถ้ามันได้ผลตอบแทนมา มันก็มหาศาล แต่ยังไม่ได้ผลตอบแทนมาเราก็ลงทุนโดยการภาวนาของเราไป ภาวนาปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

ถ้าบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่มาสะกิดใจ เห็นไหม ปฏิบัติแล้ว ทำแล้วมันทุกข์มันยากมันจะเบาบางลง เออ! เราปฏิบัติแค่ไฟไหม้ฟาง เราปฏิบัตินี้มันแค่อบจวนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลบถึง ๓ หน เวลาหลวงปู่มันก็สลบถึง ๓ หน ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติกัน เดินจงกรมจนทางเป็นร่อง นี่ถ้ามันคิดได้อย่างนี้นะ มันก็คิดบวกไป ใจที่ว่าเศร้า ลึกๆ เหงาๆ มันก็จะเบาบางลง

แต่เราก็รู้อยู่แล้ว เหมือนคนเป็นโรคไปหาหมอเลย หมอเขาบอกว่าเป็นโรคไฉนนั้นๆ เขาบอกให้รักษา เขาไม่ได้บอกให้ตกใจ แหม! พอหมอบอก ช็อกหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติของเรา เราปฏิบัติของเรา ปฏิบัติเพื่อรักษา เราไม่ใช่ปฏิบัติแล้ว ล้มลุกคลุกคลาน เหมือนหมอบอกเลยว่าเป็นโรคร้ายแล้วช็อกเลย ถ้าหมอเขาบอกว่าเป็นโรค เป็นโรคเราก็รักษาไปสิ

นี่ก็เหมือนกัน เรามีกิเลสใจ เราก็พยายามประพฤติปฏิบัติของเรา พยายามสร้างสมบุญญาธิการของเรา ย้อนกลับไปพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านทำมาๆ ท่านเสียสละขนาดไหน เพราะมันเสียสละขนาดนี้มันถึงมีบุญแห่งพระเวสกันใจ มีบุญแห่งพระเวส มีต่างๆ เขาเป็นวัฒนธรรมประเพณีของเขา ดอกย้าของเขาให้เขาสร้างสมคุณงามความดี ให้สร้างบุญญาธิการขึ้นไปเพื่อต่อไปจะปฏิบัติได้อย่างเราไป

ไอ้เราเกิดมาเป็นนักปฏิบัติแล้ว พุทโธก็ล้มเหลว ปัญญาอบรมสมาธิก็ล้มเหลว ทำสิ่งใด ก็ล้มเหลว เศร้าอยู่นี้ เศร้าลึกๆ

เอ็งยังไม่เคยทำบุญแห่งพระเวสเลย เอ็งยังไม่ได้สร้างบุญญาธิการเลย อันนี้ไม่ใช่พูดให้ทำนะ เราพูดให้เห็นถึงวัฒนธรรม แล้วการสั่งสมบารมี นี่ไง พระอรหันต์ต้องแสนกับพระพุทเจ้าต้อง ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันมีพื้นฐานมา แต่พื้นฐานนี้มันมาแต่อดีต เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราได้สร้างคุณงามความดีกันมามากน้อยแค่ไหน

ฉะนั้น ถ้าเรามีสติมีปัญญาระลึกถึงพระพุทศาสนา เรามีสติปัญญาถึงการค้นคว้าแล้ว แสดงว่าเรามีบุญกุศลแล้ว ถ้าไม่มีบุญกุศลมันไม่คิดแบบนี้ มันคิดโต้แย้ง พอมันคิดโต้แย้งแล้วนะ มันยังไปเถียงกันปากเปียกปากแฉะนะ เวลาเถียงกันเรื่องศาสนา เพื่อนกันห้ามคุยเรื่องศาสนากับเรื่องการเมือง ถ้าคุยเดียวมันทะเลาะกัน นี่ไง มันจะไปโต้แย้งกันปากเปียกปากแฉะ อยู่งุ่นงะ

มันยังไม่เหมือนเรานะ เราไม่ได้แย้งกับใครทั้งสิ้น เข้าทางจงกรม ฝึกหัดนั่งสมาธิ นี่ไง เราพัฒนาว่าเขา ถ้าใจมันพัฒนาว่าเขา มันต้องมีที่มาที่ไปทั้งนั้นงะ

นี่ย้อนกลับมาที่ตัวอีกชนิดหนึ่ง เวลาเมื่อก่อนที่เราประพาศปฏิบัติใหม่ๆ ที่ไหนก็แล้วแต่ เราไปอยู่กับใครก็แล้วแต่ เขาก็จะมีการเล่นบ้าง การนั่งคุยกันบ้าง เราไม่มี เข้าทางจงกรมตลอด ลงมาศาลาต่อเมื่อฉันเข้ากับฉันน้ำร้อน แล้วจะอยู่โดยเอกเทศ ภาวนาทั้งวันทั้งคืน เพราะเรามาเพื่อภาวนา จะไปอยู่ไหนก็แล้วแต่ ทำอย่างนี้มาตลอด เพราะอะไร เพราะว่าเราทำอย่างนี้มาตลอด ไม่เคยไปสูงส่งกับใคร เว้นไว้แต่งานของส่วนรวม งานของส่วนรวมคืองานข้อวัตร นอกนั้นไม่มีทาง นอกนั้นกุมมาเพื่อปฏิบัติ อยู่ในทางจงกรมกับนั่งสมาธิอย่างเดียว แต่ไหนแต่ไร มานิสัยเป็นแบบนี้ นี่พูดต่อหน้าเลย

แล้วพรรษา ๑ ถึงพรรษา ๑๐ เราอยู่กับพระด้วยกันทั้งนั้นนะ คือพระที่อยู่ด้วยกันเป็น พยานได้ ถ้าพูด พูดอะไรก็แล้วแต่ออกไป ทุกคนเขาตรวจสอบอยู่ คนฟังมันเข็ญอยู่ตลอดเวลา

นี่เอามาพูดให้เห็นว่า ถ้ามันตั้งใจมันจริงใจ มันต้องมาจากจิตนิสัย มาจากความคิดเดิม ของตน มาจากอุดมการณ์นะ คนที่ปฏิบัติมันมาจากอุดมการณ์ของบุคคลคนนั้น บุคคลคนไหน ก็แล้วแต่ที่มาประพาศปฏิบัติมีอุดมการณ์มั่นคง มีอุดมการณ์ปานกลาง มีอุดมการณ์ที่เหลว แหก ไม่มีอะไรเป็นอุดมการณ์เลย นั่นนะเห็นไหม

นี่ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่แสนกับที่มันทำมา ถ้าไม่มีอย่างนี้มันจะมี อุดมการณ์มั่นคงอย่างนี้ได้อย่างไร มันมีอุดมการณ์ของมัน มีการกระทำของมัน มันถึงเป็น ขึ้นมา

นี่พูดถึงว่า แล้วอย่างที่เรารู้สึกเศร้า รู้สึกหงอยเหงาอ้างว้าง

มี ถ้าคนยังมีกิเลสอยู่ มีทุกคนทุกดวงใจ แม้แต่ปฏิบัติขนาดไหน หลวงปู่มันเวลาท่าน ปฏิบัติแล้วท่านก็ยังทบทวนไปหาหลวงปู่เสาร์ ปรีक्षाกัน อย่างนี้ว่าเหว้ไหม

คนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นมันมีดบอดนะ สิ่งใดที่เรายังไม่รู้ไม่เห็น เรายังไม่ได้หรอก แล้วไม่รู้ ขึ้นมา เราจะจินตนาการอะไร ถ้ามีครูบาอาจารย์ มีหลักชัยที่เป็นที่พึ่ง เราก็จะปรีक्षा แล้วจะ แก้ไข

แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดี เราถึงพูดบ่อยว่าเรามีวิสาสนา เรามีครูมีอาจารย์นะ ภูมิใจมาก ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ ประสาเรา ปากจัดอย่างนี้เถียงกับใครชนะหมดแหละ แต่ไปเจอ

อาจารย์ที่โรหนายท้องทุกที มันต้องเจอของจริง เถียงไม่ขึ้นหรอก เถียงไม่ได้เลย เพราะเราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น เอาอะไรไปเถียง เอาสิ่งที่ไม่รู้ไม่เห็นไปเถียง เราเองเราก็สงสัยอยู่แล้วเพราะเราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น แต่ของท่านรู้เห็นแจ่มแจ้ง ชี้แจงได้ชัดเจนไง เถียงไปเถอะ ไม่มีวันจบหรอก

แต่นี้พูดถึงมันอยู่ที่วาสนาของคนนะ คือฟังเหตุฟังผลหรือไม่ ถ้าไม่ฟังเหตุฟังผล ก็เหมือนพวกเรา สีข้างถลอกหมดเลย คือกูเอาแต่ความเห็นกูแทะเข้าไปๆ ไม่ฟังเหตุผลเขา

คนที่เห็นธรรมเขาไม่เอาสีข้าง เขาเอาสมองคิดพิจารณา ถ้ามันเป็นจริง เราไม่มี ต้องหัดให้มันได้ ทำให้มันมี พอมีขึ้นมา เสมอกัน พอเสมอกัน วันนี้เปิดเผยความลับ พูดถึงอุดมการณ์ไง นี่พูดถึงจิตนิสัย

ย้อนกลับมาที่ว่าเหวนี้แหละ คำว่า “ว่าเหว” เพราะเราถึงว่าเขาอ้างอ้าง ลึกๆ เขาว่าเหว

เราจะบอกว่า มันเป็นธรรมชาติของกิเลส ถ้ามันเป็นธรรมชาติของมันแล้ว แต่เพราะเรามีธรรม เราถึงไปรู้ไปเห็นเขานะ ถ้าเราไม่มีธรรมนะ ถ้ามันว่าเหวมันอ้างอ้างมันก็เหงาใช้ไหม แล้วถ้าเกิดมันเป็นขี้มั่วต้องไปหาหมอนุ่นนะ

แต่นี้เพราะเรามีสติมีปัญญา เรารู้ของเราแล้ว เรารู้ว่ามันเศร้า มันอ้างอ้าง มันว่าเหว นี่คือผลของกิเลส ผลของกิเลสที่มันคายพิษออกมา แต่ถึงจะเป็นผลของกิเลส แต่เราก็มีสติมีปัญญา รู้เท่าทันมัน ถ้ารู้เท่าทันมันนะ มันก็กลับมีสติสัมปชัญญะขึ้นมาไง

คำว่า “มีสติสัมปชัญญะ” คือไม่คล้อยตามกับความรู้สึกนึกคิดไปจนย่ำคิดย่ำทำจนเป็นโทษกับจิตของเราเองไง แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เห็นไหม มีสติมีปัญญาเราฟื้นตัวขึ้นมา มันก็มีอยู่ เชื้อไข่มันก็มีอยู่ แต่ด้วยคุณธรรมอันนี้มันก็ฟื้นจิตใจเราให้มันเข้มแข็งขึ้นมา ให้มันเข้มแข็ง มีสติปัญญา ไม่ใช่คล้อยตามมันไปจนจะต้องไปหาหมอนุ่นไง

เรามีธรรมโอสถ เรามีคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ให้ฝึกฝน เรากำลังจะฝึกฝนกันอยู่ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมามันก็เป็นสมบัติของเรา มันเป็นอย่างนี้มันเป็นคุณธรรมที่เข้าไปชำระสะสางกิเลสต้นหาความทะยานอยาก

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ดวงใจดวงไหนไม่มีความรู้ ดวงใจไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่สามารถแก้ไขความตกค้างในใจนั้นได้ ถ้าดวงใจมันมีมรรคมีผลขึ้นมา เดี่ยวมันจะสำรอกมันจะคาย แล้วมันจะเป็นคุณธรรมของตน

ยืนยันเลยนะ ถ้ายืนยันในใจของตนแล้วจะบอกคนอื่นได้หมดเลย แต่ตอนนี้ยังบอกไม่ได้เลยคำถามว่า รู้สึกเศร้าและอ้างว้างลึกๆ จะแก้ไขอย่างไรคะ

แก้ไขด้วยการตั้งสติ แล้วพยายามฝึกฝนกระทำของเราไป กระทำมาก กระทำน้อย ได้ผลได้มากน้อยแค่ไหนคือบุญอำนาจวาสนาบารมีของตน เอวัง